

BE-007

ปัจจัยที่ส่งผลต่อต้นทุนการเลี้ยงปลานิลในกระชังตำบลนาหว้า อำเภอภูเวียง
จังหวัดขอนแก่น

Factors Affecting the Cost of Raising Tilapia in Cages in Na Wa Subdistrict,
Phu Wiang District, Khon Kaen Province

มาลีรัตน์ สาผิว*

Maleerut Saphio*

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University

*Corresponding author's e-mail: Maleerut.sap@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อต้นทุนการเลี้ยงปลานิลในกระชังตำบลนาหว้า อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการเลี้ยงปลานิลจำนวน 25 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อต้นทุนการเลี้ยงปลานิลในกระชังโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายปัจจัย ค่าขึ้นปลาอยู่ในระดับมากที่สุด และอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ค่าอุปกรณ์ในการเลี้ยงปลานิลในกระชัง และค่าอาหารปลา

คำสำคัญ: ต้นทุน, การเลี้ยงปลานิล

ABSTRACT

The purpose of this research was to study factors affecting the cost of raising tilapia in cages in Na Wa Subdistrict, Phu Wiang District, Khon Kaen Province. The questionnaires were used as a tool for collecting data from 25 of Nile tilapia farming entrepreneurs. The statistics used for the analysis were mean and standard deviation. The following were found: 1) factors that affect the overall cost of raising tilapia in cages are at a moderate level. When considering each factor, the cost of catching fish at the highest level and at a high level, including the cost of equipment for raising tilapia in cages and fish food costs.

Keywords: Cost, Raising tilapia

บทนำ

ปลานิล (ชื่อวิทยาศาสตร์: *Oreochromis niloticus*) เป็นปลาน้ำจืดชนิดหนึ่งในวงศ์ปลาหมอสี (Cichlidae) เป็นปลาเศรษฐกิจ แพร่ขยายพันธุ์ง่าย และมีรสชาติดี เดิมพบในแอฟริกาตอนเหนือและพื้นที่ลิแวนต์ เช่น อิสราเอลและเลบานอนและยังมีชนิดพันธุ์ต่างถิ่นจำนวนมากนอกพื้นที่ดั้งเดิมลักษณะทั่วไปปลานิลมีรูปร่างคล้ายปลาหมอเทศ (*O. mossambicus*) แตกต่างกันว่าปลานิลมีลายสีดำและจุดสีขาวสลับกันไป บริเวณครีบหลัง ครีบกันและลำตัวมีสีเขียวปนน้ำตาล มีลายดำพาดขวางตามลำตัว ปลานิลสามารถมีความยาวถึง 60 เซนติเมตร และมีน้ำหนักถึง 5 กิโลกรัม ปลาเพศผู้มีขนาดใหญ่กว่าและโตเร็วกว่าเพศเมีย ปลานิล เป็นปลาที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในหมู่ประชาชนชาวไทย มีต้นกำเนิดมาจากพันธุ์ปลา Nile tilapia จำนวน 50 ตัว ซึ่งสมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะ เมื่อครั้งทรงดำรงพระอิสริยยศมกุฎราชกุมารแห่งประเทศไทย ญี่ปุ่น ได้น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2508 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลี้ยงไว้ในบ่อที่สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต จนแพร่ขยายพันธุ์เป็นจำนวนมากปลาชนิดนี้เจริญเติบโตดี เลี้ยงง่าย และเนื้อมีรสชาติดี เหมาะที่จะเป็นแหล่งอาหารโปรตีนที่สำคัญของประชาชนทั่วไป จึงพระราชทานปลาที่เพาะเลี้ยงจากสวนจิตรลดาจำนวน 10,000 ตัว แก่กรมประมง เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ.2509 เพื่อขยายพันธุ์และแจกจ่ายแก่ประชาชนเพื่อนำไปเลี้ยงในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานชื่อปลาชนิดนี้ว่า “ปลานิล” ปัจจุบันปลานิลเป็นปลาที่นิยมบริโภคโดยทั่วไปในประเทศ และสามารถส่งออกนารายได้เข้าประเทศมีมูลค่าถึงประมาณ 900 ล้านบาทต่อปี (กรมประมง: 2564)

เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2508 สมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะ เมื่อครั้งทรงดำรงพระอิสริยยศมกุฎราชกุมารแห่งประเทศไทย ญี่ปุ่น ได้น้อมเกล้าฯ ถวายปลาน้ำจืดในตระกูลทิลาเปีย (tilapia) จำนวน 50 ตัว แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในระยะแรกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำปลาดังกล่าวไปเลี้ยงในบ่อซีเมนต์ บริเวณพระตำหนักสวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต ต่อจากนั้นได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายปลาลงเลี้ยงในบ่อดิน และต่อมาในเวลาประมาณ 5 เดือนเศษ ปรากฏว่าในบ่อที่เลี้ยงมีลูกปลาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขุดบ่อดินเพิ่มขึ้นเป็น 6 บ่อ เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2508 ได้ทรงปล่อยปลาลงเลี้ยงในบ่อเหล่านั้นด้วยพระองค์เอง และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าหน้าที่กรมประมงทำการตรวจสอบการเจริญเติบโตของปลาทุกเดือน ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่า ปลาชนิดนี้เจริญเติบโตได้รวดเร็วมาก มีขนาดเฉลี่ยถึง 178.8 กรัม ในระยะเวลา 6 เดือนปลานิลจัดเป็นสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สำคัญของไทยเนื่องจากเลี้ยงง่ายโตเร็ว แข็งแรงทนต่อสภาพแวดล้อมได้ดีที่สำคัญรสชาติดีจึงมีผู้นิยมบริโภคกันอย่างมาก ส่งผลให้ตลาดมีความต้องการต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรหันมาเพาะเลี้ยงปลานิลเพื่อการค้า พบว่าสถานการณ์การผลิตและการค้าปลานิลในจังหวัดขอนแก่นมีต้นทุนการผลิต

ในอัตราร้อยละ 2 จากปี 2565 เมื่อเทียบกับผลผลิตปลานิลในประเทศไทย สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้เป็นอย่างดี (กรมประมง: 2564)

รายงานข้อมูลผู้ประกอบการด้านการประมง ได้รายงานจำนวนผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงปลานิลจังหวัดขอนแก่น ว่า เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการเลี้ยงปลานิลเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังเป็นสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สำคัญมากของจังหวัด พบว่าในจังหวัดขอนแก่นมีพื้นที่ในการทำประมงทั้งสิ้น 5,149 ไร่กระชัง เนื่องด้วยจังหวัดขอนแก่นมีเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลเป็นอาชีพจำนวนมาก จึงมีการทำวิจัยเรื่องนี้ขึ้นมาเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการลดต้นทุนการเลี้ยงปลานิลในกระชัง อีกทั้งยังสามารถช่วยเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลในกระชัง (กรมประมง: 2564)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อต้นทุนการเลี้ยงปลานิลในกระชังของตำบลนาหว้า อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (independent variable)

ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงปลานิล

ค่าอาหารปลา

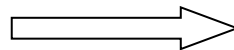
ค่าลูกปลา

ค่าอาหารเสริม

ค่ายารักษาโรค

ค่าดูแลซ่อมแซม

ค่าขึ้นปลา

ตัวแปรตาม (dependent variable)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อต้นทุนการเลี้ยงปลานิล

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการเลี้ยงปลานิลในกระชัง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านโนนอุดม บ้านโนนสว่าง บ้านนาหว้า และบ้านนาเจริญ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการเลี้ยงปลานิลในกระชัง บ้านนาหว้า อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งสิ้น 25 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลี้ยงปลานิลในกระชังตำบลนาหว้า อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม แล้วนำมากำหนดโครงสร้างแบบสอบถามตามประเด็น โดยพิจารณาจากเนื้อหาให้ครอบคลุมกับกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัย เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญหาดัชนีความสอดคล้อง และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC (Index of Item-Objective Congruence) ตั้งแต่ 0.50-1.00 ปรากฏว่าสูงกว่า 0.50 ทุกข้อคำถาม แสดงว่าข้อคำถามตรงตามจุดประสงค์ของการวิจัย ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ (สุมินทร เป้าธรรม: 2558)

วิธีรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างพร้อมับตรวจสอบเอกสารให้มีความเรียบร้อย แล้วดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อต้นทุนการเลี้ยงปลานิลในกระชังตำบลนาหว้า อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยายและสรุปผลการดำเนินการวิจัย โดยกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถามดังนี้ (จันทร์แรม เรือนแป้น, 2561) ดังนี้

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	กำหนดให้	4	คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

ค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถามใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย(จันทร์แรม เรือนแป้น, 2561) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลี้ยงปลานิลในกระชังตำบลนาหว้า อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลี้ยงปลานิลในกระชังตำบลนาหว้า อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลี้ยงปลานิลตำบลนาหว้า อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D	แปลผล
1. ค่าอาหารปลา	3.80	1.64	มาก
2. ค่าลูกปลา	2.00	1.00	น้อย
3. ค่าอาหารเสริม	2.40	1.95	น้อย
4. ค่ายารักษาโรค	2.40	1.34	น้อย
5. ค่าดูแลซ่อมแซม	1.60	0.89	น้อยที่สุด
6. ค่าขึ้นปลา	4.60	0.89	มากที่สุด
7. ค่าอุปกรณ์ในการเลี้ยงปลานิลในกระชัง	4.00	1.73	มาก
รวม	2.86	1.24	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ประกอบการเลี้ยงปลานิลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อต้นทุนการเลี้ยงปลานิลเลี้ยงตำบลนาหว้าโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ค่าขึ้นปลา ($\bar{X} = 4.60$ S.D. = 0.89) รองลงมา คือ ค่าอุปกรณ์ในการเลี้ยงปลานิลในกระชัง ($\bar{X} = 4.00$ S.D. = 1.73) ค่าอาหารปลา ($\bar{X} = 3.80$ S.D. = 1.64) ค่าอาหารเสริม ($\bar{X} = 2.40$ S.D. = 1.95) ค่ายารักษาโรค ($\bar{X} = 2.40$ S.D. = 1.34) ค่าลูกปลา ($\bar{X} = 2.00$ S.D. = 1.00) และค่าดูแลซ่อมแซม ($\bar{X} = 1.60$ S.D. = 0.89)

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้ประกอบการเลี้ยงปลานิลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อต้นทุนการเลี้ยงปลานิลในกระชังอยู่โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ค่าขึ้นปลา อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ค่าอาหารปลา และค่าอุปกรณ์ในการเลี้ยงปลานิลในกระชัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา ตังวิเชียร และปวีณา กองจันทร์ (2560) ได้ทำการศึกษา แนวทางการลดต้นทุนการเลี้ยงปลานิลใน

กระชังกรณีศึกษากระชังปลานิลในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยด้านต้นทุนที่ส่งผลต่อการเลี้ยงปลานิลคือ ค่าขึ้นปลา ค่าอุปกรณ์ในการเลี้ยงปลานิลในกระชัง และ ค่าอาหารปลา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรนำประเด็นต้นทุน ค่าขึ้นปลา ค่าอุปกรณ์ในการเลี้ยงปลานิลในกระชัง และค่าอาหารปลา นำมาหาวิธีการลดต้นทุนในประเด็นดังกล่าวต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมประมง. (2564). ประวัติความเป็นมาของปลานิล. www4.fisheries.go.th

กรมประมง. (2564). รายงานข้อมูลผู้ประกอบการด้านการประมง. www4.fisheries.go.th

จันทร์แรม เรือนแป้น. (2561). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

สุมินทร เป้าธรรม. (2558). วิจัยทางการบัญชี. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัท ทริปเพิ้ล กรุ๊ป จำกัด.

สุพัตรา ตั้งวิเชียร และ ปวีณา กองจันทร์. (2560). การศึกษาแนวทางการลดต้นทุนการเลี้ยงปลานิลในกระชังกรณีศึกษากระชังปลานิลในจังหวัดมหาสารคาม. วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 6(1), 51-64.